

รูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
สู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
MODEL OF CONNECTING THE SUPPLY CHAIN MANAGEMENT OF
AGRICULTURAL PRODUCTS TOWARDS HOTEL AND HOSPITALITY
BUSINESSES IN AYUTTHAYA PROVINCE

ฐาปกรณ์ ทองคำนุช, เบญจพร เชื้อผึ้ง, ธาริดา สกุรัตน์, พิมพ์พร พิมพ์สุวรรณ

Thapakorn Thongkamnush, Benjaporn Chuapung, Tharida Sakulrat, Phimphorn Phimsuwan

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Email: Thapakorn.t@rmutsb.ac.th

Received July 4, 2021; Revised July 27, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความต้องการคุณภาพสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) พัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้นำเกษตรกร บุคลากรภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผู้บริหารธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พัฒนารูปแบบแบบจำลองการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ คือ S-MICE Model เพื่อนำโมเดลองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการนวัตกรรมห่วงโซ่อุปทาน และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนในการผลักดันก่อเกิดพัฒนาการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดประสิทธิผลประเด็นที่มีส่วนสำคัญตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยใช้เทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้ในการทำงาน ระบบการจัดการ การวางแผน การสั่งซื้อ ระบบการเก็บสินค้า และการขนส่งสินค้า การจัดการส่งมอบบริการสินค้าเกษตรปลอดภัยในฐานะเกิดสุขภาพที่ดีต่อผู้บริโภคจึงเกิดประสบการณ์แปลกใหม่ เพื่อสร้างทั้งมูลค่าให้แก่เกษตรกร ธุรกิจโรงแรมและบริการ และส่งต่อคุณค่าถึงผู้บริโภค

คำสำคัญ: การจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร, การเชื่อมโยง, สินค้าเกษตร

Abstract

The purposes of this research paper are: 1) to survey the demand for agricultural products quality in hotel and hospitality business in Phra Nakhon Si Ayutthaya province, 2) to study the efficiency of supply chain management of agricultural products in hotel and hospitality business in Phra Nakhon Si Ayutthaya province, and 3) to develop the model of supply chain management of agricultural product connectivity towards hotel and hospitality business in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The population of the study was farmers, farmer leaders, government officers, stakeholders and chief executives of hotel and hospitality business sector. The obtained quantitative data were analyzed with descriptive statistics whereas qualitative data were analyzed by using content analysis.

The findings indicated that the development of the model for the supply chain management of agricultural product connectivity towards hotel and hospitality business in Phra Nakhon Si Ayutthaya province depended on the simulation of supply chain management of agricultural products connectivity towards the hotel and hospitality business sector which is called S-MICE Model to apply the knowledge model related to supply chain innovation management and various factors contributing to the development of an efficient mechanism for selling safe agricultural products effectively leading to the success. The issues that play an important role from upstream, midstream and downstream by using technology applied to the work performance, management system, planning, ordering, storage system and transportation. The management of safe agricultural product delivery as a result of good health for consumers has therefore created new experiences to create value for farmers, hotel and hospitality business sector and has passed on to consumers.

Keywords: Supply Chain Management of Agricultural Products, Integration, Agricultural products

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงานและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะสินค้าเกษตรซึ่งเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนทางการท่องเที่ยวเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะประเทศไทย

ซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีการผลิตสินค้าทางการเกษตรโดยมีการผสมผสานทางภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม จึงเป็นเอกลักษณ์จุดขายสินค้าทางการเกษตรที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังชุมชนทางการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างสูง (เฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริ, 2561) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้คาดการณ์ว่าแนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2563 จะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 3.0-4.0 ในทุกสาขาการผลิต ไม่ว่าจะเป็นสาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาบริการทางการเกษตร โดยมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่การดำเนินนโยบายและมาตรการด้านการเกษตรต่าง ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยขยายผลให้ครอบคลุมทั้งประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพของผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด (กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ทั้งนี้ประชากรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรม โดยจัดสรรพื้นที่เพื่อการเกษตร ทั้งปลูกไม้ผล พืชผัก พืชไร่ เพื่อเป็นสินค้าส่งออกและบริโภคภายในประเทศ จากการลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้นพบว่าปัญหาของเกษตรกร คือ สินค้าเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีคุณภาพดี ได้เกณฑ์มาตรฐานแต่ขาดการเชื่อมโยงสินค้าเกษตรสู่อุตสาหกรรมบริการในจังหวัด ทำให้ต้องขนย้ายสินค้าเกษตรไปสู่แหล่งกระจายสินค้าในจังหวัดใกล้เคียง ทำให้ต้นทุนในการขนส่งสูง นักวิจัยจึงได้ลงพื้นที่สำรวจอุตสาหกรรมบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของฝากประจำจังหวัด พบว่าวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารเพื่อบริการลูกค้า จำพวกผักสดและผลไม้ตามฤดูกาล ได้จากการซื้อจากตลาดกระจายสินค้าขนาดใหญ่ เช่น ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น เนื่องจากราคาสินค้าถูกกว่าตลาดขายปลีกในพื้นที่

จากข้อมูลข้างต้นนักวิจัยเล็งเห็นประเด็นปัญหาระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีความสนใจที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยทำการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยในปัจจุบันพื้นที่วิจัยของคณะผู้วิจัยมีด้วยกัน 6 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนไทรน้อย อำเภอบางบาล ชุมชนสิงหนาทและชุมชนคู่สลอด อำเภอลาดบัวหลวง ชุมชนสามเรือน อำเภอบางปะอิน ชุมชนสวนพริก อำเภอพระนครศรีอยุธยา และชุมชนหัวเวียง อำเภอเสนา ซึ่งมีสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพอันได้แก่ เห็ดตับเต่าของชุมชนสามเรือน เมล่อนของชุมชนคู่สลอด และผักปลอดสารพิษของชุมชนสิงหนาท ซึ่งสินค้าทางการเกษตรของชุมชนดังกล่าวมีผลผลิตเป็นจำนวนมากจึงจำเป็นต้องหาตลาดเพื่อกระจายสินค้าออกไปเพื่อลดปัญหาการตกค้างของสินค้าการเกษตร และเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งนักวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสอบถามการใช้สินค้าการเกษตรในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในเบื้องต้นทำให้ทราบว่า วัตถุดิบที่ใช้ในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการได้ทำการจัดซื้อผ่านตัวแทนขายหรือพ่อค้าคนกลาง หรือจัดซื้อด้วยตนเองจากแหล่งซื้อเช่นตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น ทำให้ต้นทุนของวัตถุดิบในการนำมาผลิตสินค้าทางการบริการมีต้นทุนที่สูง หากนักวิจัยได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มแหล่งกระจายสินค้า

การเกษตรให้กับเกษตรกรในชุมชนสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน และผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการยังสามารถลดต้นทุนการจัดซื้อสินค้าการเกษตรได้เพราะได้รับสินค้าจากแหล่งผลิตโดยตรงยังเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ อีกทั้งผู้ใช้บริการยังเกิดมั่นใจต่อการบริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการคุณภาพสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) คือ ห่วงโซ่อุปทานเป็นการจัดการร่วมกันระหว่างผู้จัดส่งวัตถุดิบ ผู้ผลิต การจัดการเกี่ยวกับคลังสินค้า และการจัดเก็บ (Stores) โดยใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการผลิตและการกระจายสินค้าอย่างถูกต้องในปริมาณที่เหมาะสมต่อสถานที่และเวลา โดยใช้ต้นทุนรวมทั้งระบบในต่ำที่สุด ในขณะที่คุณภาพในการให้บริการต้องเป็นที่พึงพอใจแก่ลูกค้า (David, Phillip and Edith, 2000)

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ถือได้ว่าเป็นหลักการบริหารจัดการกิจกรรมและกระบวนการ โดยกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานเริ่มด้วยการจัดซื้อวัตถุดิบ ต่อด้วยการเคลื่อนวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต และขั้นตอนสุดท้ายนั้นเป็นการกระจายสินค้าสู่ลูกค้าในที่สุด ทั้งโดยมีผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ผู้ผลิต ผู้ให้บริการผู้แทนจำหน่าย การจัดการคลังสินค้า และผู้ค้าปลีกซึ่งมีความเชื่อมโยงในการจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยวัตถุประสงค์หลักของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน เพื่อการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลผลิตไปพร้อม ๆ กัน และก่อให้เกิดการบรรลุระดับการให้บริการที่ต้องการ (Cao & Zhang, 2011) อนึ่งอีกมุมมองของแนวคิดห่วงโซ่อุปทานที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมมากขึ้น ไม่เพียงแต่เป็นการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจ แต่ยังมีการบูรณาการด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปตลอดห่วงโซ่อุปทาน

จากการวิเคราะห์ถึงแนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานซึ่งเมื่อถูกผนวกกับการท่องเที่ยว การที่จะเป็นสร้างกระบวนการห่วงโซ่อุปทานได้นั้น จะต้องอธิบายถึงแบบจำลองระบบห่วงโซ่คุณค่าทางการท่องเที่ยว (Tourism value chain) โดย มิงสรรพ์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้รูปแบบของห่วงโซ่

คุณค่าทางการท่องเที่ยว (Tourism Value Chain) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ยินยอมใช้ในการวางแผนแบบบูรณาการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยมีแนวคิดสำคัญ คือ คำนึงคุณค่าที่จะเกิดขึ้นแต่ละช่วงกิจกรรมของแผน และแบ่งเป็นกิจกรรมพิจารณา 2 ส่วน คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวควรจะได้รับผลกระทบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก นั่นคือ ฝั่งอุปทานทางการท่องเที่ยว นั้นหมายถึง สถานประกอบการ หรือ จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแรงดึงที่จะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังจุดหมายปลายทาง ซึ่งจะให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีที่สุดที่จุดหมายปลายทางสามารถนำเสนอได้ ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวถูกกำหนดให้เป็นระบบที่จะอธิบายถึงวิธีการที่ บริษัท ภาคเอกชนร่วมกับภาครัฐและภาคประชาสังคมได้รับหรือเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัจจัยการผลิตเพิ่มมูลค่าผ่านกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งสินค้าทางการเกษตรทางการท่องเที่ยวก็เช่นกัน จึงต้องมีการจัดการกระบวนการให้มีความเหมาะสมเพื่อเป็นการกระจายสินค้าสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการที่ตอบสนองความต้องการได้จริง อีกทั้งยังจะสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการประยุกต์ ระบบการท่องเที่ยว นั้นทำให้ทราบถึงในส่วนที่เป็น ปัจจัยจุดดึงดูด ซึ่งเป็นในส่วนของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว และห่วงโซ่อุปสงค์ของผู้ใช้บริการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์เป็นห่วงโซ่คุณค่าทางระบบสินค้าเกษตรทางการท่องเที่ยวและการบริการ

2. แนวคิดการจัดการโลจิสติกส์ (Logistics Management)

การวิเคราะห์ถึงความแตกต่างระหว่างระบบโลจิสติกส์และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (กุลพงษ์ ยูนิพันธ์ และกฤษฎา วิศวธีรานนท์, 2548; วิทยา สุหฤทธดำรง, 2546) การจัดการห่วงโซ่อุปทานจะมุ่งเน้นการจัดการและการวางแผนในภาพรวมที่กว้างกว่าระบบโลจิสติกส์ โดยจะเกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ข้ามองค์กรในลักษณะที่มีการเปลี่ยนสภาพ ความเป็นเจ้าของและมีระเบียบขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากองค์กรที่เป็นต้นทางของการเปลี่ยนถ่ายระบบโลจิสติกส์จะมุ่งเน้นการจัดการในระดับแผนปฏิบัติการ จะเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ระหว่างหน่วยต่างๆ ภายในองค์กรเดียวกัน กระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานจึงเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง โลจิสติกส์และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยทุกกิจกรรมจากฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายผลิต ฝ่ายกระจายสินค้า และฝ่ายการตลาด จะดำเนินการต่อเนื่อง และสอดคล้องกันก็ต่อเมื่อมีการประสานงานกับทุก ๆ ฝ่ายทั้งผู้ขายปัจจัยการผลิต ผู้ผลิต และลูกค้า การไหลของวัตถุดิบและสินค้า เรียกว่า การจัดการโลจิสติกส์ ส่วนการไปสร้างเครื่องมือช่วยในการจัดการการไหลของสารสนเทศ เรียกว่า การจัดการห่วงโซ่อุปทาน

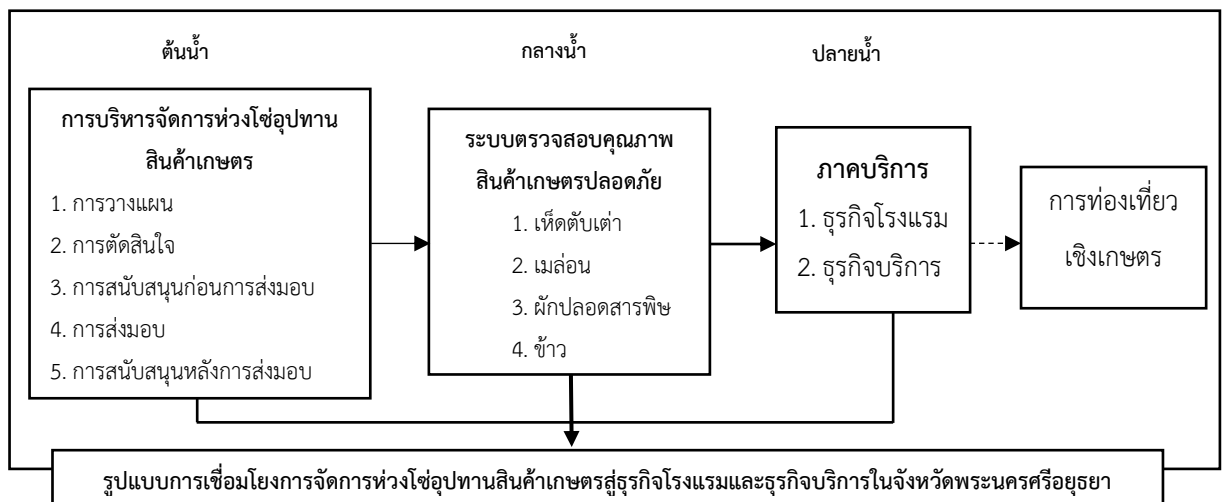
จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ผู้วิจัยจึงทราบกระบวนการสำคัญในการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ได้แก่ กระบวนการวางแผนจัดซื้อจัดหา กระบวนการตัดสินใจ การสนับสนุนก่อนส่งมอบ การส่งมอบและการสนับสนุนหลังส่งมอบ แต่ละกระบวนการต้องมีประสิทธิภาพ โดยรวมทั้งระบบ เพื่อให้ลูกค้าได้รับประโยชน์จากการที่สินค้าและบริการที่ดี อีกทั้งการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน กระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าไปยังผู้ต้องการบริโภค ด้วยการวางแผน

และการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพร่วมกันและการให้ความสำคัญของการไหลของข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเครือข่ายของห่วงโซ่อุปทานเพื่อมุ่งลดต้นทุนรวมทั้งสร้างคุณค่าการค้าและการบริการและสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เหนือกว่า

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการศึกษา การวิจัยเชิงพื้นที่เป็นหนึ่งในรูปแบบการวิจัยที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการบริการ เนื่องด้วยรูปแบบการวิจัยนี้จะอาศัยหลักการของการวางแผน การลงมือปฏิบัติงาน การสังเกตผลการปฏิบัติงาน ในครั้งนี้ได้กำหนดการศึกษาไว้ดังนี้ ขอบเขตด้านพื้นที่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ชุมชนสวนพริก, อำเภอบางบาล ได้แก่ ชุมชนไทรน้อย, อำเภอบางปะอิน ได้แก่ ชุมชนสามเรือน, อำเภอลาดบัวหลวง ได้แก่ ชุมชนสิงหนาท, ชุมชนคู์สลอด และอำเภอเสนา ได้แก่ ชุมชนหัวเวียง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรภายในชุมชน ทั้ง 6 ชุมชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร และกลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการที่มีการบริการอาหารและเครื่องดื่มภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งโดยวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เทคนิคการสุ่มกรณีหลากหลาย (Maximum Variation Sampling) ของ Mile และ Huberman (1994 : 28) เทคนิคการ

กลุ่มกรณีหลากหลาย ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนไม่มากแต่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์สำคัญถือได้ว่าเป็น Key Performer จะได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจากกลุ่มคนเฉพาะเพื่อให้ได้ข้อมูลเจาะลึก

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการที่มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งหมด 114 ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจที่มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 52 ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจอาหาร

4. การดำเนินงานเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะคำถามทั้งปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการใช้สินค้าเกษตรภายในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ ส่วนที่ 3 ข้อมูลอัตราการใช้สินค้าเกษตรภายในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ และส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคุณภาพสินค้าเกษตรที่ต้องการ

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยคำถามในการสัมภาษณ์จะเป็นถาม-ตอบ และ สัมภาษณ์แบบ Narrative Approach เล่าเรื่องบรรยายเหตุการณ์ต่างๆภายใน การบริหารจัดการธุรกิจเกษตรภายในชุมชน ระบบการจัดการการบริการ การจัดการสินค้าเกษตร ระบบการจัดการสินค้าคงคลัง ระบบการจัดการขนส่งโลจิสติกส์ภายในธุรกิจเกษตรปลอดภัย

การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) การจัดประชุมระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรปลอดภัยและ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ โดยประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้ สินค้าเกษตรที่ใช้ในธุรกิจโรงแรม และปริมาณการใช้ภายในธุรกิจโรงแรม คุณภาพสินค้าเกษตรภายในธุรกิจโรงแรมที่มีความต้องการ การนำเสนอศักยภาพสินค้าทางการเกษตรของผู้ประกอบการ และการตกลงราคา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสินค้าเกษตรจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นเทคนิคการวิจัยเพื่อไขข้ออธิบายถึงเป้าหมายและจำนวนของเนื้อหาของการสื่อสารที่เห็นได้เด่นชัดอย่างเป็นระบบโดยกรอบการตั้งรหัส (Coding) ของการวิเคราะห์จะมีโครงร่างมาจากโครงสร้างเนื้อหาในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาช่วยให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้อย่างลึกซึ้ง และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามหลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูล ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัส และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมประยุกต์หาค่าทางสถิติ ค่าสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจความต้องการสินค้าเกษตร โดยกลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ จำนวน 52 ราย โดยการสำรวจธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะสำรวจถึงการใช้สินค้าเกษตรของโรงแรมและร้านอาหารว่ามีการใช้สินค้าเกษตรมากน้อยเพียงใดและความถี่ในการใช้สินค้าเกษตร ซึ่งสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่อยู่ภายใน 6 ชุมชน ได้แก่ เห็ดตับเต่า, เมล่อน, พริกชี้หนู, ผักชี และข้าวหอม เป็นต้น

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการใช้สินค้าเกษตร (N = 52)

สินค้าเกษตร	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เห็ดตับเต่า	0.76	0.14	น้อยที่สุด
2. เมล่อน	4.86	0.75	มากที่สุด
3.พริกชี้หนู	4.46	0.89	มากที่สุด
4.ผักชี	4.36	1.24	น้อย
5.ข้าวหอม	4.42	0.88	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สินค้าเกษตร จะสังเกตได้ว่าผู้ประกอบการ ผู้จัดการ หรือผู้จัดการอาหารและเครื่องดื่มในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการทั้ง 52 แห่ง ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจนั้นมีการใช้ เมล่อน ระดับ 4.86 อยู่ในเกณฑ์ใช้มากที่สุด, พริกชี้หนู ระดับ 4.46 อยู่ในเกณฑ์ใช้มากที่สุด, ข้าวหอม ระดับ 4.42 อยู่ในเกณฑ์ใช้มากที่สุด และผักชี ระดับ 4.36 อยู่ในเกณฑ์ใช้มากเรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก และ สินค้าเกษตรที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยหรือแม้กระทั่งได้ใช้สินค้าเกษตรนั้นเลยคือ ข้าวโพดเทียน และ เห็ดตับเต่า

ความต้องการสินค้าการเกษตร การสำรวจความต้องการสินค้าการเกษตรซึ่งในการตอบแบบสอบถามการใช้สินค้าเกษตรภายในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการมีผู้ประกอบการตอบถึงปริมาณการใช้สินค้าเกษตรทั้งหมด โดยได้อธิบายถึงความถี่ในการใช้งานและปริมาณในการซื้อต่อสัปดาห์ของโรงแรมและร้านอาหารจากผู้ประกอบการเพียง 18 แห่ง โดยสินค้าการเกษตรที่ได้รับความนิยม 5 อันดับเรียงจากมากไปน้อยได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ผักชี พริกชี้หนู เมล่อนและมันเทศ โดยมีความถี่ใช้ส่วนใหญ่ใช้สินค้าการเกษตรดังกล่าวทุกวัน โดยมีปริมาณการซื้อต่อสัปดาห์แตกต่างกันไปตามชนิดของสินค้าการเกษตรได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ปริมาณการซื้อมากกว่า 20 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ ผักชี ปริมาณการซื้อ 1-10 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ พริกชี้หนู ปริมาณการซื้อมากกว่า 1-10 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ เมล่อน ปริมาณการซื้อมากกว่า 11-20 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ และมันเทศ ปริมาณการซื้อมากกว่า 1-10 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ โดยสินค้าการเกษตรดังกล่าวได้จัดซื้อจากตลาดไทและแม่โคโรสาขาโรจนะ

ผลการศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การสำรวจความต้องการสินค้าเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและ

ธุรกิจบริการ จำนวน 5 ราย โดยนำเสนอข้อมูลภาพรวมถึงการใช้สินค้าเกษตรปลอดภัย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

จากการในการศึกษาวิจัยรูปแบบการเชื่อมโยงการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรพบว่า สามารถนำเสนอรูปแบบการเชื่อมโยงการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้่ายในการบริหารจัดการและสามารถเชื่อมโยงเพื่อธุรกิจโรงแรมและบริการนั้นจึงจำเป็นต้องทราบถึงประเด็นในปริมาณการใช้สินค้าเกษตรเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นไปด้วยประสิทธิภาพและก่อให้เกิดการวางแผนการผลิต การจัดการสินค้าเกษตรคงคลัง เพื่อจำหน่ายและกระจายสินค้าไปยังธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบว่าส่วนใหญ่ธุรกิจโรงแรมและการบริการได้ทำการเลือกซื้อสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้สำรวจถึงการใช้ข้างต้นนั้นจาก ห้างสรรพสินค้าแม็คโคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และตลาดกลางตลาดไท จังหวัดปทุมธานี จากการนำมาผลิตอาหารภายในธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบอีกประเด็นหนึ่งว่า การเลือกซื้อสินค้าเกษตรมีความต้องการเลือกซื้อในแหล่งที่ต้องมีความปลอดภัย ปลอดภัย และเป็นสถานที่ที่ต้องมีความหลากหลายเพียงพอต่อความต้องการเพื่อลดต้นทุนในการขนส่ง หรือเลือกซื้อจากหน้าร้านผู้มือของลูกค้าโดยตรง

ประเด็นที่ผู้ประกอบการมีความต้องการจากผู้ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยนั้นเพื่อให้ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ (Brand Awareness) และการสื่อสารทางการตลาด (Marketing Communication) เพื่อที่จะรองรับลูกค้าโดยตรงและสามารถลดต้นทุนให้กับธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการได้ ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งและสามารถวางแผนการดำเนินงานการจัดการกลยุทธ์ และวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร แผนปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรได้ที่ได้ใช้สินค้าเกษตรปลอดภัยจาก

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนเกษตรปลอดภัยภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการสนทนากลุ่มย่อยจำนวน 16 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า ระบบการจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยในปัจจุบัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังขาดความสมดุลในการสร้างข้อมูลระหว่างอุปสงค์และอุปทานทางสินค้าเกษตรปลอดภัยภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมรับมือกับปริมาณสินค้าเกษตรจากธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการที่มักมีความต้องการที่ยังไม่แน่นอนคงที่มากนัก ที่อาจจะน้อยลงและเพิ่มขึ้นตามฤดูกาล ในแง่หลักการปฏิบัติการนำการพัฒนา นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ นวัตกรรมบริการมาประยุกต์ใช้ น่าจะนำไปสู่การลดช่องว่างในการประกอบการ การจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ไม่ว่าจะเป็น การจัดการคงคลัง การจัดการผลผลิต นี้และสร้างให้เกิดประโยชน์เพื่อให้อุปสงค์และอุปทานความสมดุลกันมากขึ้น โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสร้างรูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแลกเปลี่ยนในประเด็นการพัฒนาศักยภาพสินค้าเกษตรร่วมกัน นำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันและการยกระดับคุณภาพให้เกิดความยั่งยืน

ประเด็นการรวมข้อตกลง เงื่อนไขการจัดซื้อสินค้าเกษตรและข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมการก่อเกิดข้อตกลงในการจัดซื้อสินค้าเกษตร ในส่วนของประเด็นข้างต้นที่ได้แลกเปลี่ยนนั้น โดยข้อตกลงจะเกิดขึ้นได้ ดังนี้

เครือข่ายสินค้าเกษตรอุปสงค์ (Demand for agricultural products) สิ่งสำคัญในข้อตกลงร่วมกันที่จะจัดซื้อจัดจ้างสินค้าเกษตรปลอดภัยนั้น ซึ่งปัจจัยในส่วนนี้จากการแลกเปลี่ยน จะมีส่วนช่วยในการขยายช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น และการสร้างเครือข่ายร่วมกับผู้ประกอบการ โดยมีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. สินค้าเกษตรปลอดภัยต้องให้คุณค่าเชิงประสบการณ์ ทางด้านรสชาติ และสุขภาพของนักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภคที่มีความชัดเจน ดังเช่น เมล่อนจากสวนที่ปลอดภัยพิช, ผักปลอดสารที่มีรสชาติหวานกรอบ

2. การให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฟาร์มเกษตรปลอดภัยหรือและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ มีส่วนในการตัดสินใจเพื่อ ผู้ประกอบการสร้างเรื่องเล่าสินค้าร่วมกัน

3. การออกแบบนวัตกรรมการใช้เทคโนโลยี โดยมุ่งเน้นเข้าใจง่าย แต่มีความสมดุลทั้งเทคโนโลยีและชุมชน จัดซื้อได้ง่ายเสริมสร้างประสิทธิภาพของห่วงโซ่

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นระบบห่วงโซ่อุปทานในมุมมองผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ จากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและร้านอาหาร จำนวน 4 โรงแรม และ 1 ร้านอาหาร ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยพบประเด็นปัจจัยในการผลักดันสู่ข้อตกลงการจัดซื้อสินค้าเกษตร ดังนี้

1. ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรปลอดภัยลงทุนด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยี
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ผลิตภัณฑ์และบริการที่โดดเด่นมีอัตลักษณ์ มีเรื่องราว
4. บุคลากรที่มีความพร้อมในการเป็นผู้ส่งมอบบริการ
5. ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรมีความเอาใจใส่และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง
6. การสร้างมาตรฐานที่ได้การรับรองทางวิทยาศาสตร์

ซึ่งประเด็นจากการประชุมกลุ่มย่อยที่ได้ให้ความสำคัญตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จำเป็นต้องพัฒนาบทบาทของเกษตรต่อการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และที่สำคัญก็คือผลการวิจัยยืนยันปริมาณสินค้าเกษตร อุปสงค์และอุปทานที่สอดคล้องกันในส่วนของคุณภาพสิ่งของที่ทางโรงแรมและธุรกิจร้านอาหารที่มีความต้องการสอดคล้องกับ ชุมชนที่ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ไร่สารเคมีภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแลกเปลี่ยนประเด็นเพื่อนำไปสู่ศักยภาพการสร้างตลาดแบบ B-2-B ร่วมกัน ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สิ่งที่เราเห็นได้ว่าการจัดการรูปแบบของห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำจะต้องสร้างความสำคัญทุกกระบวนการอาจจะเลยทุก ๆ ห่วงโซ่ไม่ได้เลย คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการใช้ทุกส่วนของห่วงโซ่ เพื่อการสร้างบริการที่สร้างความประทับใจจนถึงผู้บริโภค อีกทั้งจากการแลกเปลี่ยนประเด็นการจัดซื้อและตกลงสินค้าเกษตรที่เปลี่ยนแปลง จากข้อมูลข้างต้นได้ข้อตกลงประเด็นในส่วนของห่วงโซ่อุปทานขึ้นมาใหม่ของห่วงโซ่อุปทานเมล่อน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ศักยภาพสินค้าเกษตรในชุมชนต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ โดยพื้นที่บนรากฐานการจัดการพื้นที่สินค้าเกษตรที่ไร้สารเคมี ไม่ส่งผลเสียต่อผู้บริโภค ผลของการวิจัยในส่วนนี้มาจากการวิเคราะห์ศักยภาพสินค้าวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่และข้อมูลการจัดการนโยบายการพัฒนาของสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึง การสกัดเนื้อหาในการประชุมกลุ่มย่อยประมาณ 2-3 คนกับสถานประกอบการทั้งหมด 6 ชุมชนในพื้นที่วิจัยที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นสินค้าเกษตรปลอดภัย ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในพัฒนาการตลอดระยะเวลา 12 เดือน ที่คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนที่ปลูกสินค้าเกษตรปลอดภัย อันได้แก่ เมล่อน ตำบลดุสิต และตำบลสิงหนาท, ข้าว กข 43 ตำบลหัวเวียง, เห็ดตับเต่า ตำบลสามเรือน, ข้าว กข 43 กล้วยหอม ตำบลไทรน้อย, ผักปลอดสารพิษ ไข่ไก่ ตำบลสวนพริก ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการสถานการณ์ทางการตลาดของสินค้าเกษตรในแต่ละชุมชนนั้นเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยสินค้าเกษตรปลอดภัยเมล่อน จากตำบลดุสิต อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสินค้าเกษตรปลอดภัยเห็ดตับเต่า สามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้รับการเชื่อมโยงธุรกิจบริการในจังหวัด โดยได้เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าและสร้างการรับรู้ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งสร้างการรับรู้สินค้าเกษตรให้กับผู้บริโภคให้มากขึ้น เพื่อสร้างการเชื่อมโยงในสถานประกอบการอื่น ๆ ต่อไป และในสินค้าเกษตรมีบางส่วนที่เติบโตไปในแนวทางที่ค่อนข้างยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดมากนัก ไม่ว่าจะเป็นผักปลอดภัยที่ศักยภาพการพัฒนายอดการผลิตให้ตอบสนองความต้องการเพียงพอต่อธุรกิจบริการยังไม่สามารถตอบรับปริมาณที่ต้องการได้ จึงเกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาการเชื่อมโยงสินค้าเกษตรปลอดภัยให้เกิดรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ประเด็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรปลอดภัย ซึ่งศักยภาพประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานนั้น ในส่วนของชุมชนเกือบทุกชุมชนยังมีส่วนในการขาดประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงในประเด็นของการศึกษาพฤติกรรมในส่วนของฝั่งอุปสงค์หรือในด้านความต้องการที่แท้จริง

อนึ่งประเด็นในส่วนของประสิทธิภาพกลองน้ำนั้นซึ่งเป็นกระบวนการขั้นตอนที่มีความสำคัญในฐานะ ระบบการจัดการสินค้าคงคลัง ระบบการจัดซื้อ ระบบโลจิสติกส์ ที่ยังมีการขาดนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้ในกระบวนการดังกล่าวให้ทำให้การส่งมอบการบริการถึงธุรกิจโรงแรมและการบริการยังมีประสิทธิภาพที่ยังไม่สมบูรณ์มากนัก และในส่วนต้นน้ำที่ยังมีระบบการจัดการทางด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่เสริมสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีความหลากหลาย แต่ตอบโจทย์ถึงห่วงโซ่คุณค่าที่มองมาจากฝั่งอุปสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Monczka, Trent, and Handfield (1998) ที่การจัดการรูปแบบห่วงโซ่อุปทานที่มีต่อความสัมพันธ์ที่เป็นระบบเชื่อมต่อกันอย่างสมดุลจากประเด็นปัญหาในการพัฒนาการสร้างเทคโนโลยีเพื่อตอบโจทย์ห่วงโซ่อุปทานนั้นยังเป็นปัญหาโดยเกษตรกร ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาโดยการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่อาจจะไม่ซับซ้อนมากนักและง่ายต่อการใช้งาน เข้ามามีบทบาทมากในการสร้างกระบวนการบริการภายในห่วงโซ่อุปทานนั้น อีกทั้งการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ

พฤติกรรมของผู้บริโภค หรือ การเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า นักท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อนำมาออกแบบเป็นบริการที่ตอบสนองความต้องการ ในขณะเดียวกันก็พบว่าความต้องการของตลาด มุ่งไปสู่แนวโน้มการพัฒนาเครือข่ายช่องทางตลาดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลความยั่งยืน

ปัจจัยด้านความท้าทายในการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ในการรวบรวมข้อมูลโดยเป็นผลมาจากกิจกรรมการการสัมภาษณ์เชิงลึกและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสินค้าเกษตร ทำให้เห็นถึงวิเคราะห์กระบวนการบริการภายในห่วงโซ่อุปทานให้เห็นถึงกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการบริการภายในห่วงโซ่อุปทานอีกด้วย พบประเด็นที่กล่าวถึง ที่ประกอบด้วยปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน เช่น องค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรม เทคโนโลยียังไม่เพียงพอ การลงทุนทางดิจิทัลเทคโนโลยีทางการสร้างประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ การติดต่อกับตลาดอื่นที่สามารถเปิดช่องทางการค้าได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์ (2560) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2553) ที่มีข้อสรุปตรงกันว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในกระบวนการจะมีส่วนในการส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน

นอกจากนี้ประเด็นด้านช่องว่างระหว่างอุปสงค์และอุปทานโดยเกษตรกรไม่มีข้อมูลด้านอุปสงค์สินค้าเกษตรมากนัก เมื่อตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีแนวโน้มขยายตัวมีมูลค่าสูงขึ้น แต่ยังคงขาดการพัฒนาวัตกรรมการบริการในกลุ่มนี้ให้มีมูลค่าสูงและขีดความสามารถในการค้าขายที่ยั่งยืนอีกด้วย เมื่อวิเคราะห์ต่อไปนั้นสิ่งที่คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการนำนวัตกรรมบริการ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ปรับใช้ในบริบทของห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำนั้น โดยพัฒนาการเชื่อมโยงพื้นที่ปลูกสินค้าเกษตรปลอดภัยและพื้นที่จุดหมายปลายทางที่ส่งมอบบริการให้กับธุรกิจจนกระทั่งธุรกิจนั้นส่งมอบสินค้าถึงผู้บริโภค และต้องมีความเหมาะสมและยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่นั้น ๆ อีกด้วย คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างระบบของอุปสงค์อุปทาน ที่ไม่ใช่เพียงการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค แต่เป็นการส่งมอบบริการที่อยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าบ้าน (Host) กับผู้มาเยี่ยมเยือน (Guest) ที่เอาใจใส่ทุกกระบวนการภายในห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งส่งผลต่อคุณค่าที่แลกเปลี่ยนระหว่างอุปสงค์และอุปทาน เช่น อาจก่อให้เกิดการนำข้อมูลสู่การวางแผนในการปลูกพืชประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมบริการในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการจึงต้องคำนึงถึงประเด็นความสอดคล้องของอุปสงค์เป็นสำคัญ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาการจัดการประสิทธิภาพในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ การสร้างจุดแข็งเชื่อมโยงสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยบางส่วนต้องสร้างบทบาทของเทคโนโลยียังคงเป็นประเด็นสำคัญของการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้ในการทำงาน ระบบการจัดการ การวางแผน การสั่งซื้อ ระบบการเก็บสินค้า และระบบการจัดการการขนส่งสินค้า โดยส่งมอบบริการสินค้าเกษตรปลอดภัยในฐานะเกิดสุขภาพที่ดีต่อผู้บริโภค จึงเกิดประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เมื่อผู้บริโภครู้สึกสุขภาพดีทั้งกายและใจ นั้นมีส่วนหนึ่งที่พื้นฐานมาจากผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรปลอดภัยที่สร้างทั้งมูลค่าให้แก่เกษตรกร ธุรกิจโรงแรมและบริการ และส่ง

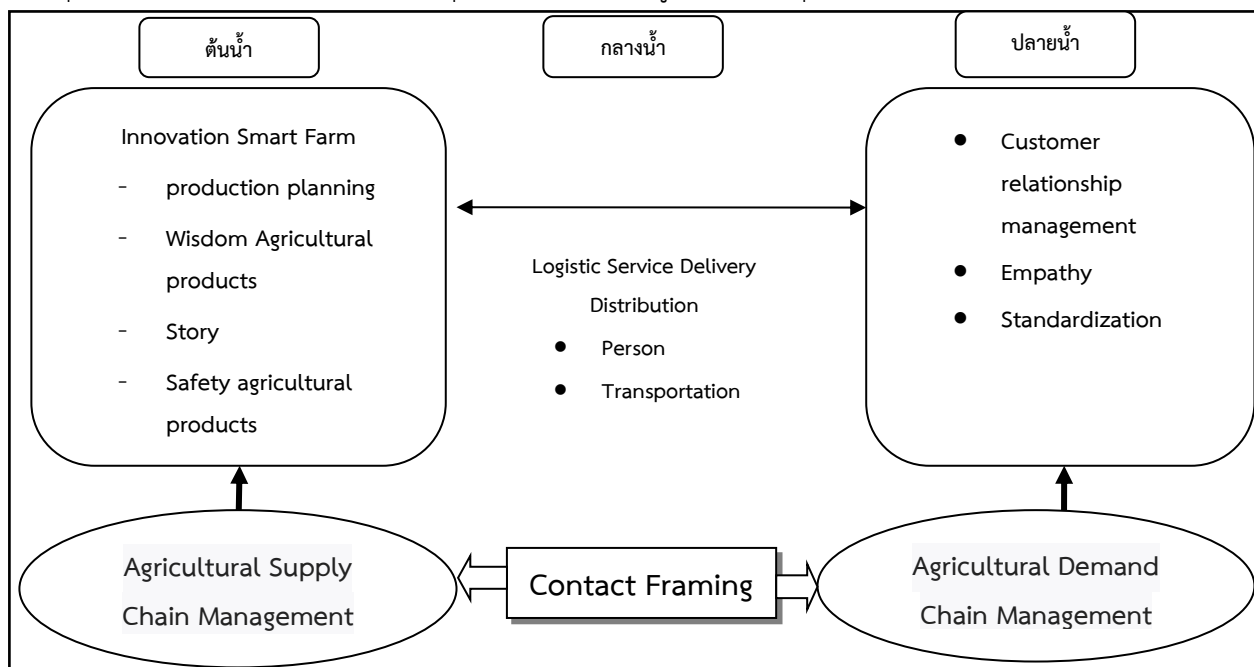

ต่อคุณค่าถึงผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ Mongkolnimitr (2020) ที่ได้กล่าวว่า การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่น โดยเฉพาะอาหารโดยการยกระดับผลิตภัณฑ์นำสินค้าเกษตรท้องถิ่นมาประกอบอาหารนั้นจะมีส่วนในการสร้างประสบการณ์ท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าการพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากเครือข่ายพันธมิตรในห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อผลักดันให้มีประสิทธิภาพทั้งระบบโดยในแต่ละส่วนจะต้องมีปัจจัยใดบ้างในการผลักดันเชื่อมโยงกันโดยสมบูรณ์ ได้ โดยเรียกรูปแบบแบบจำลองคือ S-MICE Model ประกอบไปด้วย S “Smart” หมายถึง การจัดการฟาร์มสินค้าเกษตรเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม M “Modren Manager” หมายถึง การจัดการสมัยใหม่ทุกร้อยต่อกิจกรรมภายในห่วงโซ่อุปทาน, I “Innovation” หมายถึง การจัดการนวัตกรรมต่าง ๆ ภายในธุรกิจเกษตร, C “Chain” หมายถึง การจัดการการเชื่อมโยงที่เน้นการเชื่อมโยงทุก ๆ กิจกรรมบนห่วงโซ่อุปทาน และ E “Empathy” หมายถึง การบริการลูกค้าส่งผ่านคุณค่าของสินค้าบริการที่มีมูลค่าสูง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากผลการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 จะแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร โดยจะมีความสัมพันธ์กับข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการสินค้าเกษตรที่อยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถนำมาสู่กระบวนการตลาดที่ยั่งยืนของเกษตรกรได้ โดยเรียกรูปแบบแบบจำลอง คือ S-MICE Model ซึ่งหมายถึง การจัดการฟาร์มเกษตรสมัยใหม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยใช้นวัตกรรมบริการเพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานด้วยการส่งมอบบริการที่มีมูลค่าสูงสู่กลุ่มลูกค้าธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการโดยแนวคิดทั้งหมดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุป

การพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนในการผลักดันให้เกิดช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริการและการบ่มเพาะความสำคัญทุก ๆ กิจกรรมให้เกิดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญตระหนักเชื่อมโยงซึ่งกันและกันของสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่ตลาดอื่น ๆ และการออกแบบระบบปัจจัยที่มีส่วนห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรมีการลงพื้นที่ การจัดเวทีเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย ชุมชน และภาคีการพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานเชิงพื้นที่ทั้ง 6 ชุมชนเกษตร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการถอดบทเรียนองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ และองค์ความรู้ในภาควิชาการทางด้านการจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัย

1.2 การนำผลการวิจัยเข้าสู่ประเด็นยุทธศาสตร์ในหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง อันได้แก่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเกษตรประจำอำเภอและหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาของพื้นที่ที่ศึกษาเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจรูปแบบอื่น ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเพิ่มโอกาสในการกระจายสินค้าที่หลากหลายมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจทุกรูปแบบทั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อให้เกิดการกระจายสินค้าผ่านช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (มทรส.) สัญญาเลขที่ RDG61A0008/09 ภายใต้โครงการวิจัยท้าทายไทยระยะที่ 2 ประจำปีงบประมาณ 2561 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กุลพงษ์ ยูนิพันธ์ และกฤษดา วิชาชีรานนท์. (2548). *Supply Chain & Logistics: ทฤษฎีและตัวอย่างจริง*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, จินดา ขลิบทอง, และเพชร ทวีวงศ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน. *TLA Research Journal*, 11(1), 48-62.
- มีงสรรพ ขาวสะอาด. (2550). *การบรรยายเรื่องโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่น*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิทยา สุหฤตดำรง. (2546). *โลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทานอธิบายได้ง่ายนิดเดียว*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยุคเข็้น.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2553). *โครงการศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรภายใต้โครงการการศึกษาวิจัยตลอดจนติดตามประเมินผลเพื่อเสนอแนวทงนโยบายการปรับโครงสร้างภาคการผลิตการค้าและการลงทุน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2562 และแนวโน้มปี 2563*. กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุดาร์ตน์ พิมลรัตนกานต์. (2560). การจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรกล้วยไม้ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ)*, 10(2), 1595-1610.
- Cao Mei and Qingyu Zhang. (2011). Supply chain collaboration: Impact on collaborative advantage and firm Performance. *Journal of Operations Management* 29, 163-180.
- David, Phillip Kaminsky, and Edith Simchi-Levi. (2003). *Designing and Managing the Supply Chain: Concepts, Strategies, and Case Studies*, Homewood. IL: Richard D. Erwin.
- Monczka, R.M., Petersen, K.J., Handfield, R.B., & Ragatz, G.L. (1998). Success factors in strategic supplier alliances: the buying company perspective. *Decision sciences*, 29(3), 553-577.
- Zhang, X., Song, H., & Huang, G.Q. (2009). Tourism supply chain management: A new research agenda. *Tourism management*, 30(3), 345-358.